

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIS

Glasi Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvu Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Pri ministru prosvete.

Predsednik UJU, tov. Milutin Stanković je bil dne 25. pr. m. sprejet od ministra prosvete g. M. Trifunovića v svrhu tekočih prosvetnih vprašanj, ki interresirajo učiteljstvo.

Razdelitev države v prosvetne oblasti.

Na vprašanje glede razdelitve države na prosvetne oblasti in ako se bodo šolske oblasti zlagale s političnimi oblastmi, je g. minister odgovoril, da ima v zakonu odprto pot in zaslobo, da se dve politični oblasti lahko spojita v eno prosvetno oblast. — Govoreč specialno o Dalmaciji je g. minister naglasil, da hoče delovati na to, da ostane Dalmacija ena šolska oblast, in da hoče dovoljenje za formiranje takih šolskih oblasti dobiti od ministrskega sveta.

Razmere v Hrvatski.

Predsednik je podal g. ministru konkretne slučaje o šikaniranju in zapostavljanju nacionalnega učiteljstva v Hrvatski s strani frankovsko - radičevskih elementov.

Ponovil je zahtevo udruženja učiteljstva, da se odstranijo dr. Bosančevi oprode iz vodilnih mest šolske uprave, kar je ponovno zahteval kongres UJU. Opisal je slučaj nastopa zagrebške občine proti 44 nacionalnim učiteljem, ki jih ne spravlja samo ob službo, ampak tudi ob stanovanje. Povdaril je slučaj, ko deželni šolski nadzornik, pristaš dr. Bosanec neče izvesti odloka ministrstva prosvete, da se tajnik Pov. UJU in član Glavnega Odbora UJU tov. Blaž Štetić

Ob 100 letnici Ivana Filipovića.

(Govor Lj. Krajačića na kongresu UJU v Ljubljani.)

Sestre i braćo!

Iz sviju krajeva proslavljene domovine skupismo se eto da vijećamo o našim pedagoškim i našim staleškim pitanjima, dakle o pitanjima, koja su Njega, Ivana Filipovića, čitava života, zanimala i svega ga okupljala; o pitanjima, kojima je velikan naš učiteljski žrtvovao svu energiju svoga života, posvetio svu toplinu svoje poštene i čiste duše, i u koja je utrošio, postigavši neumrlje rezultate, svu svoju široku i jaku inteligenciju.

Rođen u Vel. Kopanici 24. juna 1823. odrastao je čovjekom, učiteljem naroda, djece i učitelja, pa književnikom u periodu narodnoga buđenja i prema tome u duhu našega nacionalnoga osvješćavanja

oprosti pouka in pridelni na prosvetno delovanje poverjeništvu.

G. minister je odgovoril, da če delovati, kolikor je v njegovi moči, z vsemi sredstvi na to, da se težki položaji nacionalnemu učiteljstvu olajšajo, odločno pa hoče zasledovati zadevo, da se naredbe ministrstva točno in brez odlaganja izvršujejo.

Dnevnice poročenih učiteljic.

Na vprašanje, kaj se je podvzelo v pogledu naših davnih zahtev, da se poročenim učiteljicam priznajo polne dnevnice, je g. minister pokazal na Projekt zakona o narodnih šolah, s katerim hoče rešiti to vprašanje in katerega je pravkar vzel v pretres, da ga lahko potem predloži narodni skupščini.

Uvrstitev učiteljstva na nove plače.

Odnosno razvrščanje učiteljstva in ostalih prosvetnih uradnikov na plače po novem zakonu, je izjavil g. minister, da hoče zastopati predlog, ki ga je ministrstvo prosvete predložilo komisiji in ki smo ga pred par tedni objavili.

Razvrščanje nadzornikov.

Predsednik UJU je nato izjavil, da je od izvršilnega odbora UJU pooblaščen intervenirati tudi v zadevi razvrščanja šolskih nadzornikov.

G. minister je izjavil, da hoče vse poedine slučaje proučiti in hoče prekiniti z dosedanjim postopanjem in obnoviti prejšnjo prakso, da Prosvetni Svet predlaga kandidate za šolske nadzornike.

—k.

i zanošenja za krilatim geslima Ilirizma. Misao ilirizma, ideologija njegova, da se braća Srbini, Hrvat i Slovenac treba da udruže i posve sjedine, nesamo da je bila usredotočena u zajedničkom i uzajamnom književnom radu sve troje braće, već je ono nosila u sebi i snažne odraze našega političkoga preporadnja, pa je ona u ova oba pravca snažno utjecala i na vatrenoga, misaonoga nastavnika in književnog radnika Ivana Filipovića. Mlad, poletan i neustrašiv, a nošen nacionalnim oduševljenjem svojega vremena, ulazi Ivan Filipović u vrtlog borbe u prvome redu kao pjesnik narodnih budnica i kako srcu svome nije poznavao granica, kad se radilo o narodnoj stvari, bude rad jedne

svoje pjesme povučen pred sud, presuđen na tamnico i zatvoren.

Ta nezgoda međutim ne skrši snage njegove, niti polomi krila poletu njegovu. Izlišavši ponovo u slobodu Ivan Filipović daje se jednakom snagom novome radu, da nastavi tamo, gdje ga mračna i brutalna sila tudina spriječi i zaustavi začas, otevši mu slobodu. Ivan Filipović saraduje dalje stihom i prozom u svim beletrističkim časopisima onoga doba i radi tako valjano, da na svi književnički krugovi njegova vremena cijene i uvažavaju njegov rad. Međutim tu se I. Filipović u svome radu ne zaustavi. Oduševljeni domorodac i prijatelj narodnoga osvješćanja ubrzo uvidi, da svoj umni rad treba da skrene drugome području, da ga posveti mladeži vedroj, nadobudnoj uzdanici narodnoj. Opazio je, da mladež naše nema valjanih omladinskih knjiga, nema ni svoga časopisa, pa se odlučio, da sam piše za mladež i da joj sam uređuje mjesečnik »Bosiljak«, koji nažalost ne nade dovoljno ni razumijevanja, ni potpore i već druge godine prestaje izlaziti. Međutim Ivan Filipović ne malakše, već radi oko toga, da ponovo počne izlaziti časopis za mladež, pa mu to i uspije. 1871. Hrv. pedagog. književni zbor počine, upravo nastojanjem njegovim, izdavati »Smilje«, taj naš danas najstariji omladinski list. Pored toga i sam napisa mnogo uspješnih izvornih priča za mladež, pa opet prevedo mnogo priča i pripovijedaka iz strane omladinske književnosti.

Pored toga golemoga književničkoga rada ne zaboravi on ni stručne, pedagoške književnosti, pa u oblasti ove naučenjačke literature napisa mnogo izvrsnih, umnih pedagoških članaka, najpače članke o reviziji školskoga zakona. Što više i sam je počeo da izdaje i redigira u slobodnome duhu naprednoga učiteljstva pedagoški list »Prosvjetu«.

Svuda je Ivan Filipović dospio i svagdje se kao vrstan književni radnik, valjan stilista i logičan mislilac, a oduševljen patriota i nacionalan radnik izdugao u prve redove. Pa opet sav taj njegov mnogostruki i uspješni rad u oblastima beletristike, omladinske i naučenjačke pedagoške književnosti ni izdaleka ne dosiže one vrijednosti, koju Ivan Filipović za sve nas, najpače za hrvatsko učiteljstvo, dostignu svojim snažnim organizacionim radom u našim staleškim redovima. A on među tadašnjim učiteljstvom za taj težak rad bio i po svome položaju, i po svojoj visokoj obrazovanosti, i po svome radu, i po svome poštenju, pa najposlije i po svojoj isrenoj ljubavi, što ju je osjećao prema svome sta-

ležu, jest, on je po svemu tomu bio najpozvaniji da bude vod, organizator hrvatskoga učiteljstva, svjetionik njegove samostalnije, vedrije i svjetlije budućnosti.

U vrijeme najagilnijega rada Ivana Filipovića, koliko na književnome, toliko na staleškom, polju učiteljstvo je hrvatsko bilo gotovo bez ikakve staleške organizacije, izgubljeno, međusobno raskidano, otuđeno, pa otuda u borbi za svoja prava i za svoje staleške interese, bili oni kako mu drago od zamašaja i vitalne vrijednosti po čitav stalež, slabo, bespomoćno, neopaženo i neuvažavano. Ivan Filipović sve je to svojim vidovitošću prozreo ubrzo, pa osjećajući, da učiteljstvo može samo onda biti snažno, da samo onda može, da za svoja prava vodi uspješnu borbu, ako je dobro organizovano, prijanja poslu neumoran i siguran uspjeha, da svekoliko hrvatsko učiteljstvo skupi u jednoj jakoj staleškoj organizaciji. Tako je njegovom inicijativom, njegovim zamjernim nastojanjem stvoren »Savez hrv. učiteljskih društava« u Zagrebu. To bijaše osjetljiv uspjeh Ivana Filipovića u radu oko organiziranja hrvatskoga učiteljstva i oko pridizanja njegove staleške svijesti. Njegovim žilavim i nepopustljivim nastojanjem hrvatsko je učiteljstvo zadono Filipovićevim idejama, i ako uz teške materijalne žrtve i mnoga pregaranja podiglo u Zagrebu i svoj učiteljski dom u kome se nalazi danas i brončana bista velikoga učitelja i jedna po učiteljstvo osobito važna, a opet samo nastojanjem Ivana Filipovića stvorena institucija, »Hrvatsko pedagoško književni zbor«. Osnivanjem »Hrvatskoga pedagog. književnoga zbora« Ivan Filipović udario je sigurne i trajne temelje izgrađivanju i razvijanju naše koliko naučenjačko pedagoške književnosti, toliko i omladinske literature pa tako je Zbor dodanas ostao u nas rasadnikom pedagoške i omladinske književnosti. Osnivanjem i izgrađivanjem Hrv. učiteljskoga doma Ivan Filipović opet je izgradio nesamo trajni ponos hrvatskoga učiteljstva i sviju njegovih nasljednika nego je u isto vrijeme trajno povezao svekoliko hrvatsko učiteljstvo davši mu time maticu, žarište njegovo i pridigavši time snagu njegovu.

To su eto neprocjenjive vrednote jednoga neutrudnoga nastavnika, naimara našega, koji je pred punu stotinu godina ugledao svijet, a reći bi samo zato, da bude svijetlo onima, što su do njegova dolaska lutali u tami; da bude uzor onima, što su stajali osamljeni i bezpomoćni; da bude vod jednoj jakoj vojsci kulturnih radnika, koji su po zaselcima stajali sami

LISTEK.

Turneja učiteljskega pevskega zbora tržaške „Zveze“ po Italiji.

V Benetkah.

Kljub temu, da so fašisti prepredčili nastop pevskega zbora slovenskih učiteljev v gledališču »Fenice« v Trstu in kljub temu, da je tržaško fašistovsko glasilo pozvalo slovenski učiteljski pevski zbor, naj nikar ne hodi na turnejo po zgornji Italiji, je zbor vendar odšel na turnejo in se po določenem programu najprej ustavil v Benetkah. Nastopil je v gledališču »Rossini« in žel najlepši uspeh. Gledališče je bilo nabitno polno in slovenska pesem je občinstvo očarala. Pevci so želi viharno odobravanje in so morali več pesmi ponoviti.

V Bologni.

Pevski zbor Zveze slovenskih učiteljev iz Julijske krajine je priredil 23. t. m. koncert v Bologni. Italijanski listi poročajo, da je koncert, ki se je vršil v dvorani »Liceo Musicale« uspel izborno. Dvorana je bila polna izbranega občinstva, ki je z navdušenjem sprejelo slovenske

pevce. Nekatero točke so se morale ponoviti. O tem koncertu nam poroča naš izvestitelj, skladatelj g. Emil Adamič: V krasni glasbeni dvorani »Liceo Musicale«, imena Rossini je danes zvečer pevski zbor učiteljev Julijske Benečije pred najzibrajšim občinstvom, sestoječim iz glasbenikov, kritikov in učiteljev glasbe, odpel svoj prvi tukajšnji koncert dovršeno, najiskrenejše aklamiran, povzročajoč ponovno burna odobravanja in nedeljeno občudovanje, naročito g. Kumar in njegov zbor sta vzbudila začudenje in občudovanje, kajti neinformirana o naši glasbeni kulturi, je italijanska publika, ki nas je štela med barbabe, izpregledala in ovacije ter čestitke kažejo, da smo po zaslugi g. Kumra, njegovega zbora ter ge. Lovšetove in g. Rijavca, storili s to turnejo za spoštovanje našega naroda več, kot marsikateri neroden diplomat. Ga. Lovšetova in g. Rijavec sta žela prave triumfe in italijanska kritika ju hvale v vznešenimi besedami. In zbor! V tej nadvse akustični dvorani se poje, kot že dolgo nisem slišal peti in ni pretirano, ako trdim, da z lepa ni najti takega pevskega zbora. Lahko se postavi ob stran najboljšemu svetovnemu zboru. Tehnika, glasovi, disciplina in predvsem visoka glasbena inteligenca pevcev s svojim življenjem za glasbo žrtvujočim pevodjem Kumrom, zasluži naše globoko

spoštovanje in iskreno zahvalo za visoko kulturno svoje delo, za katero mu moramo biti hvaležni vsi Jugoslovenci. Italijanski impresariji žele z vsilo za svoje gledališče angažirati go. Lovšetovo in g. Rijavca, kajti uspeh je v resnici velikanski. (»Slov. N.«.)

Videm-Gorica.

Po Bolonji bi moral obiskati zbor Videm in Gorico. V Vidnu je bil koncert prepovedan zaradi napadov tržaških in videmskih fašistovskih listov. Iz istega vzroka je izostal tudi koncert, ki bi se imel vršiti v italijanskem gledališču v Gorici. Zbor je bil vseh italijanskih ovir in intrig sit do grla. Tudi turneja, zamišljena za Božič po srednji Italiji, zaradi tega odpade.

Prihodnje leto se poda Kumarjev zbor preko mej, v dezele, ki imajo več smisla za umetnost, več poštenja in več odkritosrčnosti!

Vtiski na izletih in pri ogledovanju znamenitosti ob priliki kongresa UJU v Ljubljani.

IZLET NA TRIGLAV OD 8. DO 13. AVGUSTA 1923.

(Dalje.)

Drugo jutro smo se poslovili od gorških velikanov in smo se podali v dolino.

Mimo najlepšega Črnega jezera, v katerem so se kopali odsevi njegovega obrežja v najkрасnejših živih barvah, smo hiteli proti Komarči, 600 m globoki navpični steni, kjer nas je pot po kratkih serpentinah dovedla v Bohinjsko dolino. Komarča je pač najbolj utrudljiva in duhomorna pot na vsej turneji. — Krasen intermezzo v tej naporni poti je bila pot k zgornjemu, pravemu izviru Savice, kjer smo se odpočili. Ko smo si ogledali še krasni slap Savice iz njenega vnožja, smo se poslovili in odšli dalje k jezeru. Tu smo preživeli popoldan v prosti zabavi in kopanju v toplih valčkih Bohinjskega jezera. Proti večeru pa smo odšli proti Bohinjski Bistrici. Ker nismo dobili prenočišč, smo se zadovoljili s prenočiščem v železniških vozovih, katere nam je dal na razpologo g. postajenačelnik. Drugo jutro nas pozdravi že v Vintgarju, kamor smo dospeli ob 6. uri zjutraj. Tovariši so bili vznihični nad krasoto te so teske, kakoršnih je pač malo v širni naši državi. Dopoldne in popoldne smo si ogledovali znamenitosti Bleda, se vozili po jezeru in si ogledali tudi cerkvico na otoku. Neizbrisno po pač ostal spomin v srcih naših južnih bratov, ki mogoče nikdar več ne bodo videli te krasote. Proti večeru smo odšli še peš na Lesce, odkoder nas je vlak odnesel proti beli Ljubljani.

izaboravljeni na braniču narodne prosvjete i narodnoga osvještanja; da bude u daleka poznija vremena uzor svima učiteljima i kao nastavnik i kao književnik, i kao nacionalni radnik, kojemu je svaki brat omililo, bio on koje mu drago vjere. I ja kao da osjećam, te duh velikoga pokojnika u ovaj čas lebdi nad na-

K rokotvornemu pouku.

Zopet je prispelo šolsko leto s svečanimi koraki v učilnico, v kateri se leskeče kakor kristalna jutranja rosa, poljubljena od zlatih solčnih žarkov, nebroj zvedavil očesc. Zopet so se prebudile šolske delavnice iz dvomesečnega sna in oživele je delo: odcepki frče po zraku kakor čebelnice, svedrli se hreščice upijajo v les, rezila nožev se svetle, pod steklom se lika grobo toporišče... Lahna rudečica obliva ličeca učencev, kateri delajo kakor za stavo, in mahoma so grablje gotove, za katere se kar trgajo med delom na šolskem vrtu. Ako se zlo mi med delom kak zob, je pri drugi uri vstavljen kakor bi trenil, toda opreznije in točneje. Nato naredel nosilnico za kamenje in zemljo, škornice in drugo — ure beže kakor misli.

Ako ti primanjkuje učil za risanje ali zgodovino, samo reci, pokaži in vse se naredi hitreje in natančneje kakor bi si predstavljal.

Kadar učimo malčke o naših pradedih, kako so si morali staviti kočje nad vodo, da jih niso vznemirjali: medvedi, volkovi in divji prašiči, jim pokažemo — da je nazorneje — sliko. Slika jim poda predstavno, a ta je kolikor toliko motna. Vse drugače jih zamislimo, ako zgrade sami »stavbe na koleh« v mali obliki: Prvi strižejo karton, izrezujejo line in vrata — ogrodje kočje, na katerega prilepiljo preklane palčice, drugi krijejo streho s slamo, tretji delajo ograjo, četrti oher na palčicah, ostali pa obrobijo prostor na dveh straneh z mahom, kar predstavlja suho zemljo. Izgotovljeno ni več slika, ampak sama iz sebe pripovedujoča pravljica.

Učenec pa tudi rad kaj naredi iz domačega dela, pri katerem mu z veseljem pomagamo, saj ga z delom izobrazimo, da bo znal napraviti in popraviti najpotrebnejše in si tako prihranil novce.

Rokotvorni pouk ni igračkjanje, ampak velikega vzgojnega pomena, saj vidimo, da vzgaja že oče svojega sina od otroške do mladeniške dobe in še dalje. — Kako lepi so zimski večeri učenja! Zunaj počiva vse pod snežnobelo odejo, katero tko snežinke vedno dalje in dalje. Včasih zaplešejo milijoni v mrzli burji, katera jim zapoje skozi golo vejevje, zapiska na piščali ledenih sveč, tuintam pa kakor ranjena zatuli. Črna noč je vtaknila glavo pod perot in kakor da ne čuje, dremlje nad pokrajino...

V topli izbi je vse živo. Pri peči sedi babica, katera pripoveduje zbrani deci vesele in žalostne dogodbe. Zdaj se razlije smeh po izbi, zdaj je zopet vse

ma, što više, živi u nama i svi mi treba da u svome nastavnikome i staleškom radu, u našem nastojanju oko nacionalnoga našeg ujedinjenja slijedimo stopama njegovim. A u tome našem nastojanju neka nam je uvijek uzorom On, velik naš vod i učitelj, Ivan Filipović. Slava Ivanu Filipoviću (Slava mu!!)

tiho, da ni čuti diha. Malčki neumorno poslušajo pripovedovanja kakor zlato knjigo. Okrog brleče leščerbe sede za kolovrati predice in predejo iz čopov volne svilene niti. Oče, kateri si je pripravil les in pokvarjeno orodje, popravlja, prenavlja, dela nanovo dele voza, plete košare, skratka vse kar rabi pri kmetiji. Pa koliko ima pomagaveč! Starejši sin meri, žaga, mlajši poprijemlje, šolarček zbija sani in še mal dolgošrajčnik je priracal od babice v to družčino. Iz peharja izmakne žebelj, iz klopil potegne kladivo, katero ga kar prevrne. Komaj se pobere, že zabija žebelj v pod. To vam je delavnica in pouk!

Tudi šolske delavnice so se že precej oživele, katere so bile ustanovljene pred kakimi 30 leti, veliko jih pa mrje od leta do leta. Vprašal bi se: »Kje tiči vzrok?« Nič vprašanja, poglejmo: Učitelj razloži učencem započeto delo. Kar se dvigne v klopi žalosten deček s povešeno glavjo in vzdihne: »Gospod učitelj, kako naj delam, ker nimam drugega kakor ta „pıpec“?« Priskočil bi učitelj in mu dal najpotrebnejše, a kaj, ko so roke — prazne. Iz česa bi mu dal delati, ko ni pri šoli drugega kakor drva. Ali naj se zanaša na leskovo šibo, katero bo učenec v šolo gredč skrivaj urezal, med tem se pa boječe oziral, da ga ne bi prijel kak človek za ušesa...

Dobro bi res bilo, da bi imeli učitelji in voditeljice enorazrednic svoje orodje. Kolikokrat nabavijo učencem to ali ono stvar iz lastnega žepa, da odpomorejo v najnujnejših slučajih, ali časi nastopajo vedno kruteje in vsak je vesel, da lahko sam sebe opravi, da izgleda med drugimi ljudmi še kot človek.

Nekatere šole razprodajo ob koncu šolskega leta izdelke, da si kupijo najpotrebnejše, druge so pa pripuščene same sebi.

Da bi se olajšalo delo učencem, povzdignil rokotvorni pouk na tisto stopnjo, kateri mora odgovarjati, naj bi se določil vsaj malenkosten znesek za nabavo orodja in lesa, katerega bi letno izplačevali krajni šolski svet vodstvom kakor je to urejeno za šolske knjižnice in učila.

Ko bo podpora, se bodo začele nadalje same otvarjati delavnice, cvetele med letom kakor še nikoli in ob sklepih bodo tudi sadovi bogati.

Albin Čebular.

in so uporabljivi doma v sobi, v kuhinji in nekaj tudi, ki se bodo uporabljali kot učila na šoli. Vrstili so se enaki podobni in različni predmeti kakor obešala za obleko, obešala za slike, kuhinjski stolci, lesenji krožniki, valjar, mizarske kljuke, lesenji ročajji za dleta, šila, pile i. dr., stroji za šivanje in obrezovanje knjig, stiskalnice, mize, krmilnice za ptice, gnezdilnice i. dr. Občudoval si tudi nekatera učila, kakor model, žage, kolesa in tkalnice, poševno ploskev, klin, električni zvonec, ja celo elektromotor, poleg ravnila, trikotnika in šestila za šolsko tablo. Poleg teh del je bilo nekaj modeliranih predmetov in nekaj iz močne žice, predvsem modelji iz kristalografije.

To bi bilo v kratkem, kar se je videlo. V podrobnosti se ni mogoče spuščati, zakaj razstava je bila tako obsežna in poučljiva za vsakogar, da si jo lahko ogleduje po več ur, da dobi površen pregled čez vse, kaj in kako se je delalo in poučevalo. Z lepim uspehom, ki je razviden iz razstavljenih del, je lahko zadovoljen zavod in gojenci.

Poznam to šolo še iz časov, ko je bila popolnoma nemška, ko so poučevali na njej »nemški strokovnjaki«. Ako primerjam uspehe, ki jih je dosegala nemška meščanska šola, moram reči, da jo nadkriljuje sedanja v vsakem oziru, kljub temu, da so potekla šele 4 leta, odkar je šola preosnovana.

Ciril Hočevar.

Naše narodno prosvetno delo.

Gospodarsko delo.

—pg Razstava na Prevaljah. Razstava v Mežiški dolini! Je to mogoče? Da. Pokazala je to razstava, prirejena v malem obsegu, ki je bila otvorena dne 8. sept. ob 9. dopoldne v ljudski šoli v Prevaljah. Predvsem so bili razstavljeni poljedelski in sadjarski produkti. Aranzirala sta jo nadučitelja Košir na Prevaljah in Močnik v Tolstem vrhu. Predvsem so nas zanimale gobe, ki so jih večinoma nabrali otroci na Lešah. Užite in strupene so bile lepo razvrščene. Nismo vedeli, da krijejo naši gozdovi toliko vrst, med njimi take, ki doseđaj pri nas niso bile znane. Na sredi je razstavil Džamonja iz Maribora svoje lepe cvetlice, pridružil se mu je vrtnar grofa Thurna na Ravneh s svojimi. Lepa je bila razstava ročnih del iz prevaljske in guštanjske šole. Marsikatera mestna šola ne more boljšega pokazati. Almira pa je razstavila tudi gobe med mahom. Letošnja sadna letina je bila pri nas slaba, a vendar je bilo zastopano sadje iz vseh krajev naše doline, žlahtne vrste, jabolka in hruške. Posebno pozornost je vzbujala košara s sadjem s prevaljskega sadnega vrta. Župnik Serajnik v Kotljah je razstavil najlepšo solnčnico in ročno delo iz lipovine. Sočivja je bilo precej, a kaže, da se mora še bolj gojiti, zanimal je posebno krompir, ki je dal letos 13kratno seme. Posestnik Javornikove graščine nad Guštanjem, Osiander, je razstavil svoje žito v klasju in zrnu, posebno pozornost je vzbujala pšenica v klasju in krasna koruza. Lepo je bilo konservirano sadje in sočivje (Košir-Močnik) v steklenicah. Obrtniki so razstavili obrtne izdelke za poljedelstvo, med drugimi smo videli model stiskalnice za mošt itd. Videli smo majolike iz Liboji pri Celju. Skromen začetek. Ideja ni napačna in se

mora gojiti. Prihodnjic pa naj pokaže naša dolina, kaj producira v poljedelstvu, obrti, industriji, živinoreji, ovčjereji itd., itd. Videli bodemo, da imamo lepše reči, ki bodo tudi tuje obiskovalce zanimalo. S tem pa bomo zanimali širšo javnost tudi za Mežiško dolino in njene pridne in poštene prebivalce. Prevalje bodo postale mežiški Celovec. — Naši učitelji pa naj nadaljujejo svojo gospodarsko prosvetno delo!

(»Sl.«)
—pg Sadna razstava v Metliki. Malo je bila znana do zadnjih časov naša Belokrajina. Šele pred dobri desetimi leti jo je zvezala železnica z ostalim svetom, poprej pa je bila deželica sama za sebe in Gorjanci so bili oni zid, preko katerega je malokdo pogledal. Lepa je njena lega, lepa njena zgodovina in poznim rodovom bode v ponos, ker Gorjanci so bili oni trdi zid, kjer so se navadno razbili turški napadi. Preko Gorjancev ni prišel Turak premmogokrat, ni pa usoda prizanašala Belokrajini. Kogar privede pot v to deželico, se divi njeni naravni lepoti, kdor živi nekaj časa v nji, jo vzljubi, da se kmalu počuti domačega med prikupljivimi brežuljki, posejanimi z malimi cerkvicami in belimi zidanicami med plodnimi vinogradi. Kolpa pa in Vlahinja, od nekaj tesno združeni z usodo dežele, namakata večji del polja, njiv in travnikov. Dobra duša je Belokranjec, vesel in vedno dobre volje, pa vendar delaven in napredka željan. Vkljub vsemu temu mu pa do zadnjega časa ni mogla dajati domovna kruha in — v Ameriki, tamkaj v Vestfaliji so nam izginili — več ne doseže jih naše oko... Toda Belokranjec ne obupa! In ravno med svetovno vojno je pokazal, da zna izkoristiti svojo zemljo in rad je pomagal tudi drugim. Od zore do mraka se trudi vrli Belokranjec za svoj obstoj, poleg tega pa se zanima za napredek in razvoj poljedelstva, vinogradništva, sadjarstva in živinoreje. (Le škoda, da mu ravno njegova globoka ljubezen do domače grude in do domačih ljudi često brani, da se ne more muditi dalj časa od doma, ker drugje bi se mogel še bolj izpopolniti). Lanska vinska razstava je dovolj jasno pokazala, da je naš vinorejec že lepo napredoval. Zato je sklenilo belokranjsko učiteljstvo privedi letos, pod vzornim vodstvom gosp. nadučitelja K. Barleta, sadno razstavo v Metliki, v nedeljo, dne 7. oktobra t. l. Zanimanje za razstavo je med prebivalstvom vsesplošno in upamo, da bode imela svoj uspeh in pokazala v prvi vrsti domačinom njih lastni pridelek, v drugi vrsti pa privablja dovolj kupecv, ki bodo mogli postati stalni odjemalci belokranjskega sadja. Privediteljem pa želimo najlepšega uspeha in kličemo: Ljudstvo vas bo poznalo in cenilo po vaših delih!

Splošne vesti.

— Odkritje spominske plošče Davorinu Trstenjaku v Sloveniji. Zagrebško Pov. UJU objavlja v »Jedinstvu«: Otkriće spomen-ploče Davorinu Trstenjaku. Prema zaključku užega savjeta Povjereništvu Udruženja Jugoslovenskoga Učiteljstva i prema zaključku skupštine od 4. augusta o. g., postaviti će se na kući rođenja pokojnoga Davorina Trstenjaka u Krčevinama kod Huma u Sloveniji spomen-ploča, koju izrađuje jedan zagrebački umjetnik. Taj čin izvršit će se prema želji ondejnjega naroda jedne nedjelje pod konac mjeseca septembra. Zamoljavaju se članovi Udruženja i poštovači

Vestnik meščanskih šol.

RAZSTAVA NA DEŠKI MEŠČANSKI ŠOLI V MARIBORU.

(Konec.)

Na prvih mizah so bila knjigoveška in kartonažna dela. Videl sem lično izdelane zvezke za domače in šolske naloge, z mehkiimi in trdimi platnicami, razne

še krepak stisk rok, še par pristrčnih besed v slovo in ločili smo se od južnih bratov, ki so odjadrali proti svoji ožji domovini.

A spomini so ostali!

L.

IZLET V KAMNIŠKO BISTRICO.

Po živahnih in lepih dneh kongresa se nam je zahotelo planinskega zraka in počitka. Ni nas bilo mnogo, ki smo se 8. avgusta napotili v Kamniško Bistrico. Solnce pa je vroče pripekalo z jasnega neba, da smo kljub lepim slikam, ki so nas razveseljevale na poti do Stahovice, iskreno želeli priti v prijetno senco silnega planinskega gozda.

Za kapelico smo se zadnjokrat združili in z velikim zadoščenjem sem poslušal vzklike radosti naših srbskih tovarišic, ki so se divile mogočni alpski prirodi. Kmalu nato smo se v malih družicah porazgubili na gozdni poti in uživali gozdni mir in krasoto. Le počasi smo se bližali cilju, ker posebno nekateri tovarišice so imele nežne čevlječke, porabne bolj za mestni tlak in parket kakor za naše skalnate steze. No, pa končno se nam je popoldne vendarle odprla sočno-zelena planinica s kočjo, nad njo pa ble-

steče planine. Klici začudenja nad toliko skrito lepoto so se izvili onim, ki še nikoli niso bili tu!

Nad potjo pri mostu, ki vodi čez živahno Bistrico, katera se je komaj izvila skrivnostnim nedrim silnih gora, se je razpenjal ličen slavolok s pozdravom jugoslovenskemu učiteljstvu. To je bilo posebno prijetno iznenadenje našim južnim bratskim tovarišem in tovarišicami.

Po prijetnem počitku se je precejšen del tovarišic in tovarišev napotil dalje na Kamniško sedlo. Nas ostale pa je večer pregnal iz mirnih kotičkov, polnih prirodne krasote in nas je združil pri mizi. Ko so zamigljale zvezde na jasnem nebu, so se vzbudile v nas pesmi, ki so donele pozno v noč po počivajoči dolini. Prav izredno so nas zanimalo otožne made-donske pesmi, ki sta jih peli gđč. Jakovljevič iz Beograda.

Pozna noč nam je končno zatislila oči in šele, ko je solnce iznova pozlatilo gore in se je rosa blestela kakor milijoni biserov, smo vstali in še nekaj ur prebili pod našimi mogočnimi gorami. Šele pozno proti poldnevu so se vrnili tovariši s Kamniškega sedla. Posebno naveljinci so bili srečni, da so preživeli nekaj

časa na lepem sedlu, odkoder se jim je odprl razgled na lepi svet.

Tudi nazaj smo se vračali raztreseni, da smo nemoteno uživali planinski svet. Sestali smo se šele na kolodvoru v Kamniku in kmalu nato smo se poslovili z željo, da bi se naslednje leto videli na daljnem jugu, v starodavnem Bitolju.

P. Kunaver.

RAZSTAVA IZDELKOV UČITELJSKE TISKARNE.

Za ponedeljek 6. avgusta je bilo objavljeno ogledovanje razstave Učiteljske tiskarne. Že opoldne je bilo opaziti, da vlada za to razstavo med učiteljstvom posebno veliko zanimanje. Trumoma so prihajali srbski in hrvatski tovariši in tovarišice v tiskarno.

Poleg razstave so si ogledali tudi obrat tiskarne in njenih oddelkov. Mnogi se niso mogli načuditi veliki stanovski zavesti slovenskega učiteljstva, ki tiči v tem gospodarskem podjetju. Imeli smo priliko čuti prav laskave izjave in eno misel, ki je prevevala tako srbsko kakor hrvatsko učiteljstvo: da bi bilo nujno potrebno ustanoviti enaka podjetja tudi v njihovih centrih.

(Dalje prih.)

—k.